

KONSPEKT ZAJĘĆ

LEKCJA 1

1. Co będziemy robić na naszych zajęciach?
2. Dlaczego ludzie stworzyli prawo?
3. Jak dostać się na studia prawnicze i co można po nich robić?
1. Czy ja też mogę trafić do więzienia?
2. Jakie prawa ma konsument?
3. Gdzie szukać pomocy, gdy padnie się ofiarą przestępstwa?

LEKCJA 2

1. Czym jest stalking?
2. Jak reagować na prześladowanie w szkole?
3. Quiz
4. Podsumowanie zajęć

1. Co będziemy robić na naszych zajęciach? (5 minut)

1.1. Przedstaw się

- Powiedz jak się nazywasz. Kiedy skończyłaś/leś studia. Czym się zajmujesz.

1.2. Cele programu

- Przede wszystkim nie zamierzam zanudzać was podręcznikową teorią.
- Chcę pokazać jak przydatna w codziennym życiu jest znajomość prawa.
- Prawo towarzyszy nam na każdym kroku. Kiedy robicie zakupy, kiedy jedziecie autobusem, kiedy piszecie komentarz na YouTube.
- Warto poznać prawa, które nam przysługują. Jeśli ich nie znamy to nawet nie wiemy, że możemy z nich skorzystać. Sporo możemy na tym stracić. Przykład? Kupujesz spodnie w internecie. Okazuje się, że są na Ciebie za duże. Jeżeli nie wiesz, że możesz zwrócić je w ciągu 14 dni bez podawania przyczyny, to właśnie straciłeś swoje pieniądze.
- W drugą stronę warto też wiedzieć, czego prawo nam zakazuje. Inaczej możecie być bardzo zdziwieni, kiedy do waszego domu zapuka policja, a wy przecież tylko wrzuciliście jakiś głupi post na Facebooka.

1.3. Powiedz uczniom, czego dowiedzą się z naszych zajęć

- Dowiedzie się ode mnie samych przydatnych rzeczy.
- Za chwilę porozmawiamy o tym, dlaczego ludzie stworzyli prawo, jak dostać się na studia prawnicze i co można po nich robić, a także, gdzie szukać pomocy, gdy padnie się ofiarą przestępstwa oraz jakie prawa wam przysługują, gdy kupujecie coś np. na Allegro?
- Na drugiej lekcji porozmawiamy o waszej aktywności w internecie, o prześladowaniu w szkole, rozwiążemy quiz i zrobimy sobie pamiątkowe zdjęcie.
- Wiedza, którą tutaj dzisiaj zdobędziecie, na pewno przyda wam się w przyszłości.

1.4. Zapytaj uczniów, czego oczekują od naszego programu

- Zależy mi na tym, abyście aktywnie uczestniczyli w zajęciach.
- Pamiętajcie, że podczas lekcji w każdej chwili możecie zadawać pytania.
- Czy są jakieś tematy związane z prawem, które szczególnie Was ciekawią i o których chcielibyście porozmawiać?

2. Dlaczego ludzie stworzyli prawo? (10 minut)

1.2. Co by było, gdyby prawa nie było?

- Ludzie już kilka tysięcy lat przed naszą erą tworzyli prawo. Jednym z takich najbardziej znanych zbiorów praw z tamtych czasów jest Kodeks Hammurabiego. Zasady były proste. „Oko za oko. Ząb za ząb”. Jeśli ktoś odciął komuś rękę to sam ją również tracił.
- Duży wkład w rozwój systemu prawnego wnieśli starożytni Rzymianie. Był on tak duży, że do dzisiaj studenci prawa zdają egzaminy z przedmiotu „Prawo rzymskie”. Jeśli więc ktoś z was zamierza wybrać się na prawo, to niebawem tacy prawnicy jak Gaius, Papinian, Paulus, Ulpian czy Modestyn nie będą mu obcy. Tymczasem warto, żebyście wiedzieli, co to są paremie prawnicze. To takie krótkie sentencje, zdania sformułowane właśnie przez rzymskich prawników. Kilka przykładów? Dura lex, sed lex – twarde prawo, ale prawo; Ignorantia iuris nocet – niezajomość prawa szkodzi; In dubio pro reo – wątpliwości należy rozstrzygać na korzyść oskarżonego.
- Obecnie na świecie dominują dwa systemy prawne: system prawa kontynentalnego i system prawa anglosaskiego. Pierwszy z nich mamy w Polsce i zaraz sobie o nim trochę więcej opowiemy, a drugi występuje na przykład w Stanach Zjednoczonych. Może gdzieś na YouTube trafiliście na film, w którym ktoś opowiadał o najgłupszych przepisach na świecie. Jeśli tak, to pewnie sporo z nich pochodziło z USA i Wielkiej Brytanii. Chcecie kilka przykładów? W Georgii zabronione jest jedzenie smażonych kawałków kurczaka z użyciem noża oraz widelca. W Delaware przyjęty został zakaz szeptania na ucho w kościele. W Billings w stanie Montana prawo zobowiązuje obywateli, aby ci nie posiadali ani nie sprzedawali szczurów, a posłowie w angielskim parlamencie nie mogą nosić zbroi. Skąd biorą się takie przepisy? Z precedensów, czyli wyroków, które kiedyś zostały wydane przez sąd i teraz każdy obywatel może się na nie powoływać. Dla przykładu, ten ostatni przepis o zakazie noszenia zbroi pewnie miał sens w czasach, gdy posłowie zamiast słów dobywali swoich mieczy, ale w XXI wieku wygląda już trochę dziwnie. Jeśli w „Suitsach” albo innym prawniczym serialu usłyszycie o precedensach, albo ławie przysięgłych, to możecie być pewni, że sprawa toczy się w systemie prawa anglosaskiego.
- Tyle teorii. Teraz pytanie do Was: Czy wyobrażacie sobie świat bez prawa? Co by się zmieniło? Czy życie Waszym zdaniem byłoby prostsze?
- Prawo to takie narzędzie porządkujące relacje między ludźmi. Dzięki niemu wszyscy po prostu czujemy się bezpiecznie. Ze spokojem możemy zajmować się swoimi sprawami i realizować własne cele. Jeśli ktoś zachowa się wobec nas nie fair to swoich praw możemy przecież dochodzić przed sądem. Prawo ma zapewnić ludziom poczucie sprawiedliwości, a prawo karne odstraszać od czynienia zła i likwidować poczucie bezkarności.

1.2. Gdzie szukać przepisów prawa?

- Czy znacie jakieś dokumenty, które zawierają przepisy prawa?
- Czy wiecie, który z nich jest najważniejszy?
- Najważniejszym aktem prawnym w Polsce jest Konstytucja. To ona zawiera podstawowe prawa i obowiązki wszystkich obywateli. Wyznacza także najważniejsze zasady oraz sposób organizacji najważniejszych instytucji w państwie.
- Inne źródła prawa w naszym kraju to ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe, rozporządzenia oraz akty prawa miejscowego.
- Słyszeliście kiedyś nazwy jakiś ustaw?
- Warto, abyście znali nazwy najważniejszych z nich. Kodeks cywilny i kodeks karny zawierają przepisy prawa materialnego. A kodeks postępowania cywilnego i postępowania karnego przepisy prawa proceduralnego. Jaka jest różnica między nimi? Obrazowo mówiąc, prawo materialne określa jak powinna smakować dana potrawa, a proceduralne w jaki sposób ją przygotować. Przećwiczmy to na dwóch przykładach.
- Gdzie będziecie szukać dopuszczalnych wymiarów kar za dane przestępstwo?
- A w jakiej ustawie znajdziecie informacje o tym jak przesłuchać świadka i jakie dowody mogą być dopuszczone w toczącym się postępowaniu?

1.3. Czy wiesz, że Ty też masz wpływ na prawo?

- Teraz porozmawiamy chwilę o wpływie obywateli na tworzenie prawa w Polsce.
- Wiecie, gdzie w Polsce tworzy się prawo? Jaki organ głosuje nad przyjęciem ustaw?
- Odpowiedzialny jest za to parlament: Sejm i Senat.
- W Sejmie i Senacie zasiadają posłowie i senatorowi, których wybierają pełnoletni obywatele.
- Od 18 roku życia macie realny wpływ na to, kto będzie tworzył prawo w Polsce. To bardzo ważne, żeby spełniać swój obywatelski obowiązek i brać udział we wszystkich wyborach oraz referendach.
- Wiedzieliście, że pełnoletni Polacy sami mogą zaproponować zmianę prawa w Polsce? Jeśli coś Ci nie pasuje, to piszesz swój projekt ustawy, zbierasz pod nim 100 tysięcy podpisów poparcia i trafi on do Sejmu.
- Macie jakieś pomysły, co chcielibyście zmienić w naszym kraju? Jakie przepisy wprowadzić? Jakie przepisy Waszym zdaniem są niepotrzebne?

3. Jak dostać się na studia prawnicze i co można po nich robić? (10 minut)

1.3. Jakie przedmioty są szczególnie ważne, żeby dostać się na prawo?

- Prawo to od wielu lat jeden z najpopularniejszych kierunków studiów w Polsce.
- Przyciąga maturzystów, bo kojarzy się z prestiżem, władzą i dużymi pieniędzmi.
- Studia trwają 5 lat. Po ich ukończeniu odblokowujecie osiągnięcie „magister prawa” i oficjalnie jesteście prawnikami. W jaki sposób się jednak na nie dostać?
- Po pierwsze wybierzcie z głową przedmioty, których chcecie się uczyć i docelowo zdawać na maturze.
- Przedmioty uwzględniane podczas rekrutacji oraz sposoby ich punktowania bardzo się różnią w zależności od uczelni.
- Dla przyszłego studenta prawa dobrym wyborem zawsze wydaje się być polski, historia oraz wiedza o społeczeństwie. Sprawdź czy na Twoim wymarzonym wydziale prawa, nie oplaca się skupić jeszcze na jakimś przedmiocie. Wysoko punktowany będzie też pewnie język obcy, więc warto do niego solidnie przysiąść. Coraz więcej uczelni wysoko punktuje również geografę i matematykę, co otwiera drogę na prawo również dla bardziej ścisłych umysłów.

1.2. Czego będziesz uczyć się na studiach?

- Na co się szykować, jeśli dostaniecie się na prawo? Odpowiem najbardziej z prawniczych określeń: „To zależy”. Idąc na prawo przygotujcie się, że często będziecie je slyszec. Dlaczego? Bo w prawie często pojawiają się tak zwane spory w doktrynie. Spór w doktrynie to taka sytuacja, w której ten sam przepis można interpretować na kilka sposobów. Ostateczne rozwiązanie jakiegoś problemu prawnego zależy więc od tego, który ze sposobów rozumowania przyjmiemy. I stąd właśnie zwrot „to zależy”.
- W przeciwieństwie do szkół uniwersytety nie mają tej samej podstawy programowej.
- Oznacza to, że każdy wydział prawa tworzy tak jak chce listę przedmiotów, którą jego studenci powinni zaliczyć.
- Na pierwszym roku czekają Was przedmioty historyczne, takie jak historia prawa polskiego, wspomniane prawo rzymskie, wstęp do prawoznawstwa, czy logika dla prawników. Na części uczelni będziecie również zdawać prawo konstytucyjne.
- Kolejne lata to egzaminy ze znajomości prawa materialnego i proceduralnego, o których już dzisiaj trochę mówiliśmy. Przygotowaniem do egzaminów są zdawane podczas ćwiczeń kolokwia. W skrócie: kolokwia to takie odpowiedniki szkolnych kartków, a egzaminy to takie szkolne sprawdziany.

- Podczas studiów będziecie musieli odbyć również obowiązkową praktykę zawodową. Gorąco zachęcam Was do tego, abyście jak najwcześniej zaczęli praktykować. To obecnie naprawdę bardzo ważne, żeby jak najszybciej zacząć zbierać doświadczenie i budować swoje CV. Świetnym pomysłem będzie na przykład zacząć prowadzić bloga, chodzić na praktyki (nawet jeśli są bezpłatne), zdobywać jak największą liczbę certyfikatów, czy brać udział w różnych konkursach i programach dla przyszłych liderów. Takim programem jest na przykład Liga NGOs, którą śmiało mogę Wam polecić.

1.3. Co po studiach?

- A co kiedy ukończycie już to prawo? Zanim po studiach zaczniecie sędzić przestępców jako sędziowie lub ścigać ich jako prokuratorzy, to minie jeszcze trochę czasu. Najpierw musicie ukończyć trzyletni cykl zajęć przygotowujących Was do wykonywania wybranego zawodu prawniczego. Ten cykl zajęć dla prawników nazywa się aplikacją. Podczas aplikacji uczelniana teoria spotyka się z praktyką, którą młodzi prawnicy zdobywają pod opieką swoich patronów, którymi są bardziej doświadczeni prawnicy.
- Samo dostanie się na aplikacje nie jest takie łatwe. Najpierw trzeba zdać egzamin. Na najbardziej oblegane aplikacje, takie jak sędziowska czy prokuratorska, kandyduje nawet po kilkanaście osób na jedno miejsce.
- Warto wiedzieć, że aplikacja nie jest obowiązkowa i coraz więcej młodych prawników rezygnuje z jej robienia. Bycie prawnikiem to solidna podstawa do wykonywania wielu zawodów, a znajomość przepisów to również duży plus przy prowadzeniu własnej działalności gospodarczej. Wielu prawników po skończeniu studiów pracuje także w administracji publicznej. Możecie również pomyśleć o zawodzie doradcy podatkowego.
- Jeśli kręci Was nauka, to oprócz aplikacji możecie pozostać na uczelni i zdobywać kolejne stopnie naukowe: doktora nauk prawnych, doktora habilitowanego, a później profesora.
- Jakie znacie zawody prawnicze? Najstarszy zawód prawniczy to sędzia. Bycie sędzią to duża odpowiedzialność. Sędzia rozstrzyga spory i wydaje wyroki. Warto pamiętać, że do sądu zawsze zwracamy się „Wysoki Sądzie”. Akt oskarżenia przygotowuje, a potem wnosi go do sądu prokurator. To on nazywany jest także oskarżycielem publicznym. Zajmuje się ściganiem przestępstw i zapobiega naruszeniom prawa.
- Porad prawnych udzielają radcowie prawni i adwokaci. Ich praca polega na przygotowywaniu umów, opinii oraz występowaniu przed sądami. Te zawody są do siebie bardzo zbliżone. Adwokat, w odróżnieniu od radcy prawnego, nie może być zatrudniony na podstawie umowy o pracę. Zwracamy się do nich „Pani Mecenase, Panie Mecenasi”.

- Gdy w przyszłości będziecie chcieli sprzedać lub kupić dom to wyładujecie u notariusza.

4. Czy ja też mogę trafić do więzienia? (10 minut)

1.4. Aksjologiczne zorientowanie polityki karnej

- Czy myślicie, że gdyby prawo przestało istnieć i wszystko było dozwolone to ludzie nagle masowo zaczęliby popełniać przestępstwa? Jak sądzicie?
- Czy Waszym zdaniem policja powinna zajmować się tylko przestępstwami i nie powinna tracić czasu na ściganie sprawców wykroczeń takich jak malowanie graffiti?
- Może ktoś z Was słyszał o teorii rozbitych okien? Nowy Jork już od lat 70. miał duży problem z przestępczością. Tylko w roku 1990 w mieście popełniono 2245 zabójstw. Teoria rozbitych okien zakłada, że brak reakcji na łamanie mniej ważnych norm społecznych, np. tłuczenia szyb w oknach, sprzyja wzrostowi przestępczości i łamaniu innych, bardziej poważnych norm. Koncepcja ta doprowadziła do wprowadzenia w mieście programu „Zero tolerancji”. Efekt? W ciągu kilku lat liczba przestępstw – od tych drobnych po włamanie i pobicia – spadła o 52%, a morderstw aż o 68%.

1.2. Odpowiedzialność karna osób nieletnich

- Czy Waszym zdaniem do ponoszenia pełnej odpowiedzialności przed sądem jest wymagane uzyskanie pełnoletniości?
- Nie. Po ukończeniu 17 roku życia odpowiadasz jak dorosły na zasadach określonych w kodeksie karnym. Za szczególnie poważne przestępstwa, takie jak np. zamach na Prezydenta, taką odpowiedzialność poniosą również osoby, które ukończyły 15 rok życia.
- Czy to oznacza, że do ukończenia 17 roku życia każdy jest bezkarny? Oczywiście, że nie. Do ukończenia tego wieku odpowiada się na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Sąd może stosować wobec nieletnich różne środki wychowawcze. Jakie? Może między innymi ustanowić nadzór kuratora, zobowiązać do naprawienia wyrządzonej szkody, umieścić w rodzinie zastępczej lub w zakładzie poprawczym.

1.3. Anonimowość w internecie to mit

- Porównując internet do budowy lodowca, to co widzimy na jego powierzchni, to tzw. surface web. Jeśli wpisujecie coś w wyszukiwarce Google, sprawdzacie coś na Wikipedii, przeglądacie zdjęcia na Instagramie lub oglądacie film na YouTube to znajdujecie się właśnie w tych warstwach. Pewnie słyszeliście jednak, że część internetu jest niewidoczna dla przeglądarek internetowych. To co znajduje się pod wodą to tzw. deep web, czyli ukryta sieć. Zawiera ona to co znajduje się w waszych skrzynkach mailowych, bankowość elektroniczną, dane rządowe czy dokumentacje medyczne. Jeśli Wasza szkoła

korzysta z systemu Librus, to również wprowadzane do niego dane znajdują się w deep webie. Najniższej położonym i najciemniejszym poziomem tego ukrytego internetu jest dark net. Można się do niego dostać tylko przy użyciu specjalnego oprogramowania.

- Wicie co łączy te trzy warstwy? Występująca w nich przestępczość internetowa. W internecie nikt nie jest anonimowy. Łącząc się z daną stroną zostawiacie ślad w postaci swojego adresu IP, po którym policja szybko może Was zlokalizować. Pamiętajcie o tym, kiedy piszecie swoje posty albo udostępniacie jakieś zdjęcia lub filmy, żeby nie wpakować się w kłopoty. Jeśli myślicie, że utworzone fake konto pozwoli zachować Wam anonimowość to jesteście w błędzie.
- Uważajcie, abyście to Wy nie padli ofiarami internetowych przestępców.
- Wicie czym jest phishing? To metoda oszustwa, w której ktoś podszywa się pod inną osobę lub instytucję w celu wyludzenia poufnych informacji. Jak to działa? Dostajecie e-maila, w którym Wasz bank albo operator prosi, abyście zalogowali się na swoje konto, bo macie na nim jakąś wiadomość. E-mail wygląda bardzo podobnie do tego, jaki zwykle otrzymujecie od tego adresata. Klikacie w zamieszczony link. Pojawia się strona logowania. Wszystko wygląda identycznie, jak na stronie, na której zazwyczaj się logujecie. Wpisujecie swoje dane i... właśnie padliście ofiarą oszustwa. Wasze dane powędrowały na jakiś egzotyczny serwer, a przestępca niebawem je wykorzysta, aby pozbawić Was oszczędności.
- Jak chronić się przed cyberprzestępczością? Po pierwsze nigdy nie klikajcie w takie podejrzane linki. Wasz bank, operator czy sieć społecznościowa nigdy nie będzie Was prosić, abyście podawali jej dane logowania do swojego konta. Nie wiercie też w to, że umierający król Tanzanii był bratem Waszego dziadka i wystarczy wpłacić jedyne 300 złotych, żeby przetłumaczyć jego testament na polski i odziedziczyć fortunę. Korzystajcie też z dwustopniowej weryfikacji. Haker może łatwo przejąć dostęp do Waszego konta, ale już tak łatwo nie poradzi sobie z operacjami, które będziecie musieli zaakceptować swoim telefonem. Zabezpieczenie to jest darmowe i można je włączyć między innymi na Instagramie, Facebooku i Gmailu. Jeśli zależy Wam na tym, aby uchronić się przed włamaniem na te konta to polecam włączyć na przerwie dwustopniową weryfikację.

1.4. Raz zamieszczone w internecie, zostanie już tam na zawsze

- Pamiętajcie, że w internecie nic nie ginie. Nigdy nie macie pewności, ile osób obejrzało już Wasz post i zrobiło z niego screena. Przed wrzuceniem czegokolwiek do sieci zawsze zadajcie sobie najpierw jedno proste pytanie: Czy nie będę się później tego wstydić i tego żałować?

- Pamiętajcie, że publikowanie zdjęcia lub filmu z udziałem kolegi lub koleżanki wbrew jego woli jest niezgodne z prawem. Każdy z nas ma prawo do ochrony swojego wizerunku i nikogo nie możemy tego prawa pozbawiać.

5. Jakie prawa ma konsument? (5 minut)

1.5. Konsument – kto to taki?

- Prawo to nie tylko zakazy i sądowe wyroki, ale także wiele uprawnień, które Wam przysługują. Wyobraźcie sobie, że postanowiliście wybrać się do sklepu, aby kupić wymarzonego iPhone'a. Czy wiecie, w jakiej roli występujecie wchodząc do iSpota?
- Jesteście kupującym i konsumentem, czyli osobą, która kupuje rzecz na swój prywatny użytek. Kupując stajecie się stroną umowy sprzedaży. Czy Waszym zdaniem każda osoba, bez względu na jej wiek, może występować jako strona takiej umowy?
- To zależy od posiadanej przez nią zdolności do czynności prawnych.
- Pełną zdolność mają osoby pełnoletnie.
- Osoby, które ukończyły 13 lat mają tę zdolność ograniczoną. Oznacza to, że do ważności zawieranych przez nich umów potrzebna jest zgoda ich przedstawiciela ustawowego. Umowa zawarta bez takiej zgody jest nieważna. Ale istnieją od tego trzy wyjątki. Jakie? Pierwszy z nich to drobne umowy powszechnie zawierane w bieżących sprawach życia codziennego, drugi czynności prawnych dotyczących przedmiotów otrzymanych od przedstawiciela ustawowego, a trzeci rozporządzenia własnym zarobkiem. Operując przykładami: Spokojnie możesz kupić bułki w sklepie, sprzedać telefon, który dał Ci rodzic oraz kupić sobie nowy za zarobione przez Ciebie pieniądze.
- Nieważne są umowy zawierane przez osoby, które nie ukończyły 13 roku życia. Wyjątkiem są tutaj drobne umowy, o których już przed chwilą mówiliśmy.

1.2. Co zrobić, gdy kupiona rzecz się zepsuła?

- Najważniejszym z praw konsumenta jest prawo do reklamacji zakupionego towaru. Jeżeli po dokonaniu transakcji okaże się, że zakupiona przez Was rzecz ma jakąś wadę, np. w Waszym iPhone'ie nie działa face-id, to bez problemu możecie ją zwrócić, żądać naprawy lub wymiany na nową.
- Pamiętajcie, że aby Wasza reklamacja została rozpatrzona, musicie mieć dowód zakupu. Jeśli zgubiliście paragon, to nic straconego. Dowodem zakupu może być również wyciąg z rachunku bankowego, jeżeli za zakupioną rzecz zapłaciliście przelewem lub kartą.
- Nie dajcie wmówić sobie w sklepie, że brak rachunku wyklucza możliwość złożenia reklamacji. To niestety bardzo częsta, a nieuczciwa postawa sprzedających.
- Na zgłoszenie reklamacji macie 2 lata od dnia zakupu.

1.3. Co zrobić, gdy kupiona przez internet rzecz jednak nie jest tą wymarzoną?

- Konsument ma prawo do odstąpienia od umowy zawartej na odległość w ciągu 14 dni.
- Możecie podać jakieś przykłady umów zawieranych na odległość?
- Kupując od przedsiębiorcy rzecz na Allegro czy w jego sklepie internetowym zawieracie z nim umowę na odległość.
- Jeśli kupiony w internecie aparat fotograficzny nie okazał się być tym wymarzonym, to macie 2 tygodnie, aby odstąpić od umowy jego zakupu bez podawania przyczyny, a sprzedawca zwróci Wam Wasze pieniądze. Termin ten liczycie od dnia, w którym otrzymaliście przesyłkę. Pamiętajcie tylko, że zwracany towar nie może nosić śladów użycia i musi być zapakowany w oryginalne opakowanie. Do paczki powinniście dołączyć również dowód zakupu i oświadczenie o odstąpieniu od umowy.
- Mam dla Was kolejne zadanie. Wpiszcie w Google „Oświadczenie o odstąpieniu od umowy” i sprawdźcie czy bez problemu znajdziecie jego wzór.
- Prawo do odstąpienia nie przysługuje w przypadku zakupu gry, jeśli rozpakowaliście ją po dostarczeniu. Pamiętajcie więc, żeby się dobrze zastanowić zanim zerwiecie folię z opakowania.

6. Gdzie szukać pomocy, gdy padnie się ofiarą przestępstwa? (5 minut)

1.1. Powiedz uczniom jak otrzymać pomoc Funduszu Sprawiedliwości

- Gdzie byście szukali pomocy, gdybyście padli ofiarami przestępstwa?
- Pomocy ofiarom przestępstw i ich najbliższym udziela Fundusz Sprawiedliwości.
- Jest to pomoc bezpłatna, szybka i profesjonalna. Aby ją otrzymać wystarczy uprawdopodobnić, że jest się ofiarą przestępstwa. Nie potrzebujecie wyroku sądu, aby uzyskać poradę prawnika czy psychologa. Jeśli ktoś z Was będzie ofiarą wypadku drogowego, czego oczywiście nikomu nie życzę, to możecie liczyć na wsparcie Funduszu przy finansowaniu kosztów rehabilitacji.
- Gdzie możecie uzyskać pomoc Funduszu? Tutaj macie dwie opcje. Pierwsza z nich to kontakt z bezpłatną infolinią czynną cały tydzień pod numerem 222 309 900. Druga to wizyta w punkcie pomocy Funduszu. Mam teraz dla Was szybkie zadanie. Wejdźcie na stronę funduszsprawiedliwosci.gov.pl. Kliknijcie „Potrzebujesz pomocy?” i znajdźcie najbliższy ośrodek Funduszu w Waszej okolicy.

1.2. Gdzie mogą uzyskać pomoc osoby nie będące ofiarami przestępstw?

- Co w sytuacji, w której nie jesteś ofiarą przestępstwa, a potrzebujesz pomocy prawnika? Tu z pomocą przychodzi Ci system nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego. Jeśli nie masz pieniędzy na wizytę u adwokata czy radcy prawnego, to koniecznie zgłoś się do punktu pomocy tego systemu. A jest ich naprawdę sporo w naszym kraju. Ich mapę znajdziecie w tej samej wyszukiwarce, z której przed chwilą korzystaliście. To samo zadanie. Sprawdźcie, gdzie działa najbliższy punkt tego systemu w waszej okolicy. Pracujący w nim prawnik odpowie za darmo na Wasze pytania i jeśli będzie taka potrzeba to pomoże Wam w przygotowaniu potrzebnego pisma.

1.3. Program „Lekcje z Temidą”

- Warto, żebyście wiedzieli, że Fundusz działa w kilku obszarach. Jednym z nich jest przeciwdziałanie przyczynom przestępczości. Bardzo ważną formą przeciwdziałania przyczynom przestępczości jest edukacja prawna, którą właśnie realizujemy.
- Gdyby nie Fundusz Sprawiedliwości, to nasze dzisiejsze zajęcia pewnie by się nie odbyły.
- Ciekawe jest to, że pieniądze Funduszu pochodzą od przestępców. Jak to możliwe? Na przykład, jeśli ktoś prowadził samochód pod wpływem alkoholu – a wiecie, że tego nigdy, przenigdy robić nie można – i został zatrzymany, to obowiązkowo będzie musiał zapłacić solidną karę pieniężną. I właśnie ta kara pieniężna wpłynie na konto Funduszu.

- W jaki sposób można Waszym zdaniem przeciwdziałać przyczynom przestępczości?

LEKCJA 2

7. Czym jest stalking? (15 minut)

1.1. Film

- W przerwie między lekcjami przygotuj salę do pokazania filmu „Stalking”.
- Jeśli zabrakło Ci kilku minut na omówienie wszystkich tematów z pierwszej lekcji to dokończ je na końcu drugiej, jeśli będziesz miał na to czas.
- Jeśli zostało Ci kilka wolnych minut na koniec pierwszej lekcji to wykorzystaj je puszczając po klasie listę z zapisami do newslettera i robiąc pamiątkowe zdjęcie.
- Naszą drugą lekcję rozpoczniemy od obejrzenia krótkiego filmu. Później porozmawiamy sobie o zjawisku, które on przedstawia, dlatego oglądajcie go uważnie.

1.2. Porozmawiaj z uczniami na temat stalkingu

- Wiecie czym jest stalking?
- “Stalking to uporczywe nękanie innej osoby. Zachowanie to ma wzbudzać uzasadnione poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie naruszać prywatność ofiary.
- Za to przestępstwo grozi kara pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat, a jeśli prześladowana osoba popełni samobójstwo - do lat 12. Ta sama kara czeka również tego, kto, podszywa się pod inną osobę. Jeśli więc przyjdzie Wam do głowy pomysł, żeby podszywać się pod kogoś z fake-konta, to naprawdę dobrze się nad tym zastanówcie.
- Spotkaliście się kiedyś ze zjawiskiem stalkingu albo hejtu w internecie?
- Czy Waszym zdaniem to poważny problem?
- Co powoduje to zjawisko? Dlaczego ludzie robią takie rzeczy?
- Jak powinno się z nim walczyć?
- Pamiętajcie, że nikt w internecie nie może czuć się bezkarny i anonimowy. Osoby dopuszczające się dręczenia, zastraszania bądź innych form znęcania się zza ekranu komputera muszą liczyć się z poniesieniem surowej odpowiedzialności za swoje czyny.
- Jeśli jesteście ofiarami stalkingu, to powinniście złożyć policji wniosek o ściganie sprawcy tego przestępstwa. To bardzo ważne! Bez tego wniosku policja nie może zacząć działać.

8. Jak reagować na prześladowanie w szkole? (15 minut)

1.2. Film

- Włącz film „Prześladowanie w szkole”.

1.2. Porozmawiaj z uczniami na temat prześladowania innych uczniów w szkole

- Spotkaliście się kiedyś ze zjawiskiem prześladowania w szkole?
- Czy Waszym zdaniem to poważny problem?
- Co powoduje to zjawisko? Dlaczego ludzie robią takie rzeczy?
- Jak powinno się z nim walczyć?
- Jak powinniście się zachować widząc, gdy ktoś jest prześladowany w szkole?

9. Quiz (10 minut)

- Za chwilę rozwiążecie krótki quiz składający się z 14 pytań jednokrotnego wyboru.
- Będziecie mieli na to 8 minut. Po tym czasie sami sprawdzicie swoje prace i wpisze liczbę uzyskanych punktów.
- Quiz jest anonimowy. Nie podpisujcie się na kartce, którą ode mnie otrzymacie.
- Odpowiedź na wszystkie zawarte w nim pytania padła już dzisiaj podczas naszych zajęć, więc nie powinniście mieć z nim najmniejszego problemu.
- Kiedy wszyscy uczniowie będą mieli przed sobą testy włącz film „Test”.
- Po ośmiu minutach przejdź do sprawdzania testu. Czytaj na głos klucz odpowiedzi.
- Zbierz prace uczniów.

10. Podsumowanie zajęć (5 minut)

1.1. Zebranie listy newslettera

- Puść po klasie listę z zapisami do newslettera.
- Jeśli zainteresował Was temat prawa i chcecie być na bieżąco z ciekawostkami z prawniczego świata, to wpiszcie się koniecznie na listę do newslettera „Lekcji z Temidą”, którą właśnie puszczam po klasie.
- Dzięki niemu będziemy mogli dzielić się z Wami interesującymi filmami do obejrzenia, konkursami i quizami.
- Damy Wam również znać, gdy pojawi się oferta praktyk dla uczniów lub szansa na udział w ciekawym projekcie.

- Do kolejnego punktu zajęć przejdź dopiero, gdy lista do Ciebie wróci.

1.2. Pamiątkowe zdjęcie z uczniami

- Na zakończenie naszych zajęć zrobmy sobie jeszcze wspólne, pamiątkowe zdjęcie.
- Zdjęcie pojawi się jeszcze dzisiaj na profilach programu na Facebooku i Instagramie.
- Żeby je znaleźć, wystarczy wpisać w wyszukiwarce „Lekcje z Temidą”.
- Zachęcam Was do obserwowania profili programu. Udostępniamy na nich naprawdę sporo ciekawych materiałów, które na pewno Wam się przydadzą.
- Zrób zdjęcie.

1.3. Pożegnanie

- Dziękuję za uwagę i Wasze zaangażowanie podczas zajęć.
- Jeśli macie do mnie jakieś pytania, to możecie wykorzystać czas, który pozostał nam do dzwonka albo zadać mi je po lekcji na przerwie.